

MAATSCHAPPELIJK APPEL

ACTIEVE KABINETSINZET VOOR KERNWAPENVRIJE WERELD WELKOM EN NODIG Voorkom een nieuwe wapenwedloop en een nieuwe Koude oorlog!

‘Het kabinet zet zich, binnen het kader van de bondgenootschappelijke verplichtingen, actief in voor een kernwapenvrije wereld, gezien de grote risico’s van proliferatie van deze wapens.’ (Regeerakkoord, 10-10-2017, p. 47)

‘Considering the devastation that would be visited upon all mankind by a nuclear war and the consequent need to make every effort to avert that danger...’. ‘Each of the Parties to the Treaty undertakes to pursue negotiations in good faith (...) on a treaty on general and complete nuclear disarmament under strict and effective international control.’ (Uit Preambule en Artikel 6 van het Non-Proliferatieverdrag¹)

Geachte commissieleden,

Uit ernstige verontrusting over recente ontwikkelingen op kernwapengebied roepen wij U op tot een maximale inspanning om de dreiging van een nieuwe nucleaire wapenwedloop en een verlaging van de atoomdrempel te helpen ombuigen naar de in het Regeerakkoord overeengekomen richting en zo bij te dragen aan het voorkómen van een nieuwe Koude Oorlog.

Vorig jaar deed de escalatie ‘VS - Noord-Korea’ de wereld voor het eerst sinds 1989 beseffen, dat een kernoorlog nog steeds een reëel gevaar is. Begin 2018 waarschuwden experts zelfs, dat de kans daarop sinds 1953 niet zo groot is als nu². Vervolgens kwamen de VS en Rusland - samen goed voor 93% van de huidige 15.000 kernwapens - met nieuwe plannen voor modernisering en uitbreiding van hun kernwapenarsenalen, die weer meer plaats krijgen in beider militaire doctrines en kunnen leiden tot verlaging van de atoomdrempel³. Zo wil de VS voor ruim \$1.000.000.000.000 kernraketten,- onderzeeërs en -bommenwerpers vervangen, kleine kernbommen ontwikkelen voor gebruik op het slagveld en kernwapens kunnen inzetten bij een niet-nucleaire aanval. Daarna kwam Rusland met de zware intercontinentale Sarmat-raket met meervoudige kernkoppen waartegen geen raketschild bestand zou zijn, kruisraketten met nucleaire aandrijving en onderwaterdrones met kernlading - ter verdediging én om dreigende conflicten te neutraliseren door beperkte preventieve nucleaire inzet.

De huidige kernwapens zijn al tot 100 keer sterker dan die op Japan in 1945, en door toegenomen precisie, bundeling en aantal is hun potentiële vernietigingseffect nog veel groter. Zo’n 2000 staan op scherp, met alle risico’s op een kernoorlog, ook onbedoeld: technisch of menselijk falen heeft ons al te vaak vlakbij de nucleaire afgrond gebracht - nog afgezien van nieuwe risico’s als cyberaanvallen. Zelfs een beperkt regionaal nucleair conflict heeft wereldwijd gevolgen: roet in de dampkring zal het zonlicht blokkeren, met als gevolg enorme misoogsten, tot twee miljard hongerdoden en ongekende vluchtelingenstromen. Het Rode Kruis, medici, burgemeesters, kerken en NGOs waarschuwden al vele jaren voor de onaanvaardbare humanitaire risico’s van een kernaanval en de illusie van adequate medisch-humanitaire hulp: er zal slechts onbeschrijfelijk lijden zijn in een verwoeste wereld.

Gezien deze dreigende ontwikkelingen is een actieve kabinetsinzet voor een kernwapenvrije wereld conform het Regeerakkoord meer dan welkom en nodig! Rutte-3 kan zo de constructieve koers voortzetten die Rutte-2 koos in 2016, als antwoord op maatschappelijke acties en het daarop volgende parlementaire debat en de aangenomen moties⁴. Daardoor deed Nederland in 2017 als enig NAVO-lid mee aan de VN-onderhandelingen over een verbod op kernwapens, wat ons de nodige goodwill opleverde bij de vele betrokken landen, al tekenden we de *Ban Treaty* tot nu toe niet.

Een kernwapenvrije wereld wil 85% van onze bevolking, wil ook de NAVO en wil zeker de wereldgemeenschap⁵: bijna alle landen, ook de kernmachten, ratificeerden het Non-Proliferatie Verdrag NPV (1970)¹. Artikel 6 beoogt te komen tot algehele en complete nucleaire ontwapening - een proces- en resultaatsverplichting voor élk land⁶ - maar is nog altijd niet uitgevoerd. Uit onvrede daarover kwamen 122 landen op 7 juli 2017 in de VN een verbodsverdrag overeen voor dit enige nog 'legale' massavernietigingswapen. Tot nu toe zijn de kernmachten en de NAVO tegen dat verdrag en stellen dat het NPV de hoeksteen is voor hun veiligheids- en ontwapeningsbeleid. Maar dat verplicht hen - en dus ook ons land - dan wel eens te meer Artikel 6 serieus te nemen, ook om het risico te verkleinen dat landen het NPV verlaten en eigen kernwapenprogramma's gaan ontwikkelen.

Gezien dit risico en de ernst van de internationale situatie **vragen wij U dan ook dringend maximaal in te zetten op een internationale dialoog mét de nucleaire machten over alomvattende, verifieerbare uitbanning van kernwapens, conform Artikel 6 NPV**. Dat past ruim 'binnen het kader van bondgenootschappelijke verplichtingen' en bij onze bruggenbouwerrol⁷. Ons land heeft immers een prima diplomatieke reputatie en krediet in de VN - ook bij de kernwapenstaten, die cruciaal zijn voor werkelijke ontwapening. Juist met hen zitten we al aan diverse overlegtafels⁸, dit jaar in de Veiligheidsraad zelfs met de grootste kernmachten, de vijf permanente leden. In dat kader zou Nederland bijvoorbeeld kunnen pleiten voor verwijdering van de tactische kernwapens uit Europa⁹.

Zo'n 'actieve inzet' kan rekenen op wereldwijde maatschappelijke steun zoals van het Rode Kruis, de Wereldraad van Kerken, de Paus, Mayors for Peace, PAX, WMA, IPPNW, IALANA en ICAN¹⁰, de motor achter het kernwapenverbod en beloond met de Nobelprijs voor de Vrede 2017 - expliciet bedoeld als aansporing voor de kernmachten¹¹. Want is het nog wel van deze tijd om conflicten tussen landen op te lossen met inzetten van of dreigen met zoiets obsoleets, alles vernietigends als kernwapens?

Wat een cadeau aan de mensheid zou het zijn als in 2020 '50-jaar NPV' kan worden gevierd met een serieuze doorstart van onderhandelingen om te komen tot een kernwapenvrije wereld. *En welke regering kan daarin beter het initiatief nemen dan de onze, gezien de opdracht in het Regeerakkoord!*

Namenlijst van de ondertekenaars:

1. Kees Aarts, hoogleraar Politieke Instituties en Gedrag RUG
2. Jos Aartsen, voorzitter Raad van Bestuur UMCG
3. Hein Abeln, geassocieerd partner Twynstra Gudde
4. Hedy d'Ancona, voormalig minister van WVC
5. Barbara Baarsma, directeur kennisontwikkeling Rabobank, hoogleraar toegepaste economie Uva
6. Rasit Bal, voorzitter Contactorgaan Moslims en Overheid
7. David Barnouw, WO II-deskundige, voormalig onderzoeker en woordvoerder NIOD
8. Piet Batenburg, voorzitter Raad van Bestuur Catharina ziekenhuis, Eindhoven
9. Cathy van Beek, oud-bestuurder NZA en Radboud UMC, adviseur duurzaamheid
10. Gertjan Beens, bedrijfsarts, voorzitter Ned. Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde
11. Abdelkader Benali, schrijver en presentator
12. Bart Berden, voorzitter Raad van Bestuur Elisabeth Tweesteden Ziekenhuis, Tilburg/Waalwijk
13. Max van den Berg, voormalig Commissaris van de Koning in Groningen
14. Phon van den Biesen, vice-president IALANA (Internationale juristen tegen kernwapens)
15. Hans Blom, voormalig directeur NIOD
16. René ten Bos, hoogleraar filosofie, Radboud Universiteit, Denker des Vaderlands
17. Theo van Boven, voormalig directeur mensenrechten van de Verenigde Naties
18. Roger van Boxtel, president-directeur van de Nederlandse Spoorwegen
19. Inge Brakman, voorzitter Rode Kruis Nederland
20. Douwe Breimer, oud-rector magnificus & voorzitter College van Bestuur Universiteit Leiden

21. Diny de Bresser, raad van bestuur zorginstellingen Pieter van Foreest, Delft
22. Karin van den Broeke, lid uitvoerend comité Wereldraad van Kerken
23. Kevin Brongers, voorzitter Jonge Democraten
24. Peter Buijs, voorzitter NVMP Gezondheidszorg & Vredesvraagstukken, coördinator Appel
25. Sinan Can, journalist/documentairemaker bij BNNVARA
26. Splinter Chabot, Landelijk Voorzitter Jongerenorganisatie Vrijheid en Democratie
27. Hans Clevers, hoogleraar genetica UMCU, voormalig president KNAW
28. Ko Colijn, voormalig directeur Clingendael
29. Christa Compas, directeur Humanistisch Verbond
30. Eric Corton, acteur/presentator
31. Trudy Dehue, hoogleraar Theorie & geschiedenis van de Psychologie RuG
32. Rob Dillmann, voorzitter Raad van Bestuur Isala Klinieken Zwolle/Meppel
33. Adriaan van Dis, schrijver
34. Yvonne Donders, hoogleraar Internationale Mensenrechten UvA
35. Paul Doop, voorzitter Raad van Bestuur Medisch Centrum Haaglanden Bronovo Den Haag
36. Wiebe Draijer, oud-voorzitter SER, voorzitter groepsdirectie Rabobank
37. Thomas von der Dunk, cultuurhistoricus en publicist
38. Bas Eenhoorn, burgemeester Amstelveen, oud-voorzitter VVD
39. Andrée van Es, voorzitter Nederlandse Unesco Commissie
40. Hans Feenstra, voorzitter Raad van Bestuur Martiniziekenhuis Groningen
41. Ben Feringa, hoogleraar chemie RUG, Nobelprijswinnaar
42. Kees Flinterman, em hoogleraar internationaal recht, oud-lid VN Mensenrechtencomité
43. Rutger Jan van der Gaag, oud-voorzitter KNMG
44. Kees Goudswaard, hoogleraar economie, Leiden; oud-kroonlid SER
45. Jan Gruiters, directeur PAX
46. Bercan Günel, managing partner NGL International
47. Louise Gunning-Schepers, bestuurder/toezichthouder
48. Leon van Halder, voorzitter Raad van Bestuur, Radboud Ziekenhuis
49. Paul 't Hart, Prof Public Administration, UU/Netherlands School of Public Administration
50. Lidy Hartemink, voorzitter Raad van Bestuur, Zorggroep Almere
51. Thea Heeren, voormalig hoogleraar ouderenpsychiatrie en GGZ-bestuurder
52. Martin van Hees, hoogleraar Ethiek, Dean John Stuart Mill College, VU
53. René Héman, arts Maatschappij&Gezondheid, councilmember World Medical Association
54. Jan Hoekema, adviseur NVMP en Burgemeesters voor Vrede
55. Mickey Huibregtsen, stichter & voorzitter van The Public Cause
56. Marli Huijjer, hoogleraar Publieksfilosofie (EUR), voormalig Denker des Vaderlands
57. Peter Huijgens, em hoogl. hematologie, bestuurder/directeur Integraal Kankercentrum NL
58. Janine Jansen, violiste
59. Siewerd de Jong, voorzitter Perspectief, ChristenUnie-jongeren
60. Farah Karimi, algemeen directeur Oxfam Novib
61. Bert Keizer, arts en schrijver
62. Herre Kingma, oud-inspecteur generaal Gezondheidszorg
63. André Knottnerus, oud-voorzitter WRR en Gezondheidsraad
64. Arie Koornneef, directievoorzitter ASN Bank
65. Gerard de Korte, bisschop Bisdom Den Bosch, contactpersoon RK Kerk&Samenleving
66. Edy Korthals Altes, oud-ambassadeur en former co-president Religions for Peace.
67. Ernst Kuipers, voorzitter Raad van Bestuur Erasmus MC
68. Lisa de Leeuw, voorzitter ROOD, jong in de SP
69. Henri Lenferink, burgemeester van Leiden
70. Marcel Levi, hoogleraar interne geneeskunde, chair *University College London Hospitals*
71. Johan Mackenbach, hoogleraar maatschappelijke gezondheidszorg, Erasmus MC
72. Geert Mak, Schrijver

73. Julia Matser, voorzitter DWARS, GroenLinkse jongeren
74. Pauline van der Meer Mohr, non-executive director HSBC
75. Pauline Meurs, hgl bestuur vd gezondheidszorg, EUR; vz Raad Volksgezondheid&Samenleving
76. Diana Monissen, voorzitter Raad van Bestuur Prinses Maximacentrum, Utrecht
77. Chazia Mourali, journalist en presentator
78. Egbert Myjer, oud-rechter Europees Hof voor de Rechten van de Mens
79. Eduard Nazarski, directeur *Amnesty International* Nederland
80. Arie Nieuwenhuijzen Kruseman, oud-rector magnificus UM, oud-voorzitter KNMG
81. Nienke Nieuwenhuizen, voorzitter Vereniging van specialisten ouderengeneeskunde Verenso
82. Ria Oosterop, lid Provinciale Staten Zuid Holland voor D'66
83. René de Reuver, scriba Protestantse Kerk in Nederland
84. Martin van Rijn, voorzitter Raad van Bestuur Haga Ziekenhuis, Den Haag
85. Emile Roemer, waarnemend burgemeester, Heerlen
86. Joost Röselaers, algemeen secretaris van de Remonstranten
87. Clémence Ross, directeur Agora, oud-staatssecretaris VWS
88. Geert van Rumund, burgemeester Wageningen, voorzitter Burgemeesters voor Vrede
89. Hedwig Saam, directeur-bestuurder van Museum Het Valkhof
90. Marieke van Schaik, directeur Nederlandse Rode Kruis
91. Erik Scherder, hoogleraar klinische neuropsychologie
92. Willem Schinkel, hoogleraar sociale theorie, Erasmus Universiteit
93. Anna Schoemakers, directeur Greenpeace Nederland
94. Gijs Scholten van Aschat, acteur, voorzitter Academie van Kunsten
95. Awraham Soetendorp, oprichter en president Jacob Soetendorp Institute for Human Values
96. Liesbeth Spies, burgemeester van Alphen a/d Rijn
97. Dick Swaab, em. hoogleraar Neurobiologie, AMC, Nederlands Herseninstituut, KNAW
98. Peter Tindemans, SG EuroScience; oud-directeur Onderzoek en Wetenschapsbeleid OCW
99. Joris Vercammen, aartsbisschop van Utrecht (Oud-Katholieke Kerk van Nederland)
100. Louise Vet, directeur NIOO-KNAW, hoogleraar Evolutionaire Ecologie, WUR
101. Marc Vogelaar, voorzitter Pugwash Nederland
102. Gijs de Vries, voormalig directeur Nederlandse Rode Kruis
103. Gerrit van der Wal, toezichthouder/adviseur, oud-inspecteur-generaal Gezondheidszorg
104. Jan Walburg, em. hoogleraar, vml voorzitter Raad van Bestuur Trimbos Instituut Utrecht
105. Chris van Weel, em. hoogleraar Huisartsgeneeskunde, Radboud Uni; past President WONCA12
106. Ramses Wessel, hoogleraar internationaal&europees recht en bestuur, Universiteit Twente
107. Esmé Wiegman, directeur, oud-Tweede Kamerlid ChristenUnie
108. Herman Wijffels, oud-voorzitter Sociaal Economische Raad
109. Twan Wilmes, voorzitter Jonge Socialisten in de PvdA
110. Sebastiaan Wolswinkel, voorzitter PINK!, jongerenorganisatie van de Partij voor de Dieren
111. Mieke Zaanen, algemeen directeur KNAW.

¹ In en na 1970 ratificeerden vrijwel alle VN-landen, inclusief de toenmalige vijf kernmachten - de VS, USSR, UK, Frankrijk en China – het NPV. Later verwierven ook India, Pakistan, Israël en recent Noord-Korea kernwapens. Zij tekenden het NPV niet of trokken zich eruit terug (N-Korea). Maar volgens het ICJ maakt dat niet uit (zie noot 6);

² *Doomsday clock 2018, Bulletin of the Atomic Scientists, January 2018;*

³ *US Nuclear Posture Review, 2-2-2018;* Vladimir Putin's speech voor de Assemblée van de RF, 1-3-2018;

⁴ 45.000 handtekeningen, verzameld door het Rode Kruis, PAX en ASN-bank i.s.m. NVMP en MfP noopten tot een Kamerdebat over kernwapens, 28-4-2016. Mede o.i.v. een Medisch Appel van de NVMP leidde dat tot aanname van moties over hoe te komen tot een kernwapenvrij Nederland, Europa en de rest van de wereld (moties nrs 34419-9, -10, -11 en -12);

⁵ Respectievelijk onderzoek Ned. Rode Kruis (2017); NAVO document 'NATO and the NPT', Brussels, March 2017; en de allereerste VN-resolutie: die ging over totale nucleaire ontwapening en werd unaniem ondertekend in 1946;

⁶ Uitspraak Internationaal Gerechtshof inzake nucleaire ontwapening, Den Haag, 1996;

⁷ Zie bv. de brief van de minister van Buitenlandse zaken aan Tweede Kamer dd 14 juli 2017;

⁸ Zo is Nederland nauw betrokken bij de voorbereiding van de eerstvolgende 5-jaarlijkse *NPT-Review Conference* (New York, 2020), was in 2017 in dat kader voorzitter van het *Preparatory Committee* en de jaarlijkse conferentie in Wenen (11/14-5-17). Voorts speelt Nederland een actieve rol in de *Commission of Disarmament* (zie bv. optreden van Minister Kaag, 26-2-18), het Spleijstofverdrag, het Alomvattend Kernstopverdrag, het *Nonproliferation and Disarmament Initiative* en het *International Partnership for Nuclear Disarmament Verification (IPNDV)*. Tenslotte is ons land dit jaar lid van de Veiligheidsraad;

⁹ Ook wel 'sub-strategisch' genoemd, omdat elk kernwapen, hoe klein ook, grote, slagveld ontstijgende gevolgen heeft. Het zou vooralsnog om het Europese grondgebied en luchtruim gaan. Zie ook de aangenomen TK-motie nr 3441912, mei 2016;

¹⁰ *WMA: World Medical Association; IPPNW: International Physicians for Prevention of Nuclear War, Nobel Peace Prize 1985; IALANA: Intern. Association of lawyers against NWS; ICAN: International Campaign to Abolish NWS, Nobel Peace Prize 2017;*

¹¹ De prijs is '... also a call upon the nuclear weapon states to initiate serious negotiations with a view to the gradual, balanced and carefully monitored elimination of the almost 15,000 nuclear weapons in the world.' (Nobelcomitee, 10-12-17)

¹² World Organization of Family Doctors